

Datum	17 november 2025
Afdelingsleider OB	Marleen van der Wolde
Afdelingsleider BB	Kees Lazonder
Aangepast door	Kees Lazonder
Status	Ingestemd door DMR

Plagiaatbeleid en het gebruik van kunstmatige intelligentie op het IVKO

Hoe gebruik je informatie uit bronnen?

Leerlingen mogen voor hun eigen werkstukken informatie uit andere bronnen gebruiken. Dit kan op twee manieren: *parafraseren* of *citeren*.

In beide gevallen moet de bron vermeld worden: een bronverwijzing in de tekst zelf (of met een voetnoot) én een volledige bronvermelding in de bronnenlijst. Het overnemen van informatie uit externe bronnen mag nooit het leerproces of de eigen inbreng van een leerling vervangen.

Wanneer leerlingen niet duidelijk aangegeven dat een tekst niet van henzelf is, is er sprake van plagiaat.

Citeren: andermans tekst letterlijk overnemen

“Eén op de drie Nederlanders heeft last van dwangmatige handelingen. Dat kan allerlei vormen aannemen, zoals lantaarnpalen tellen of de wekker met links én rechts aanraken. Veel mensen beseffen niet eens dat ze dit doen”, meldde het NRC (Polanski, 2015).

Parafraseren: andermans informatie in je eigen woorden overnemen

Volgens het NRC heeft één op de drie Nederlanders last van dwangmatige handelingen, zoals lantaarnpalen tellen of de wekker met links én rechts aanraken (Polanski, 2015).

Vermelding in de bronnenlijst:

Polanski (2015). *De Nederlander is een dwangneuroot*. NRC Handelsblad.

Als je precies wil weten hoe je zo’n bronverwijzing doet lees dan het document “Handleiding bronverwijzingen voor IVKO-leerlingen”.

Hoe gebruik je kunstmatige intelligentie (KI) bij opdrachten?

Kunstmatige intelligentie (zoals bijvoorbeeld *ChatGPT*, *Gemini*, en andere grote taalmodellen, LLM’s) kan leerlingen ondersteunen bij hun schoolwerk. Deze technologie mag echter nooit het leerproces of de eigen inbreng van een leerling vervangen, net als bij het gebruik van informatie uit andere bronnen. Daarom gelden op onze school de volgende afspraken:

1. Doel van opdrachten en P.O.'s

Het doel van een opdracht is dat de leerling zelf leert en laat zien wat hij/zij beheerst. KI mag daarbij een hulpmiddel zijn, net als andere bronnen, maar het mag niet de maker van het werk zijn.

2. Toegestaan gebruik

Leerlingen mogen KI inzetten voor:

- Inspiratie en oriëntatie: ideeën verzamelen, brainstormen, voorbeeldvragen genereren.
- Taalondersteuning: spellingcontrole, formuleren van zinnen, oefenen met vertalen.
- Structuur en overzicht: schema's, planningen of samenvattingen maken, mits de leerling deze zelf begrijpt en kan uitleggen.

3. Niet toegestaan gebruik

KI mag **niet** gebruikt worden voor:

- Het schrijven van (delen van) verslagen, werkstukken of opdrachten, die vervolgens als eigen werk worden ingeleverd.
- Je mag niet AI-gegenereerde tekst gebruiken als informatiebron, want dat is het niet. Je moet originele bronnen gebruiken.
- Het oplossen van examengerichte opdrachten of toetsen.
- Elke vorm andere van fraude.

4. Verantwoording

Leerlingen moeten altijd aangeven wanneer en hoe zij KI hebben gebruikt.

- Dit gebeurt in de noten of bronvermelding, inclusief de gebruikte prompts.

Kunstmatige intelligentie gebruiken: bijvoorbeeld voor het maken van een samenvatting van een complexe tekst van het Trimbos-instituut en de DSM-5-criteria. De uiteindelijke tekst hieronder is dus jouw eigen bewerking na controle van betrouwbare bronnen.

Niet alle dwangmatige handelingen betekenen dat iemand OCD heeft. OCD gaat om een combinatie van terugkerende obsessieve gedachten én compulsies die duidelijk lijden of beperkingen veroorzaken. Veel dagelijkse dwangmatige handelingen – zoals die Polanski beschrijft – zijn stereotyp gedrag waar mensen houvast of routine aan ontleen, maar ze zijn meestal niet zo ernstig dat ze het functioneren echt belemmeren (OpenAI, 2025, “verschil tussen dwangmatige handeling en OCD”).

Vermelding in de bronnenlijst:

OpenAI. (2025, 30 september). *“Leg in eenvoudige termen uit wat het verschil is tussen een dwangmatige handeling en OCD, op havo-niveau, in maximaal vier zinnen.”* ChatGPT (GPT-5). <https://chat.openai.com/>

- Onvermeld gebruik of inleveren van KI-gegenereerd werk als eigen werk geldt als **plagiaat**.

5. Controle en consequenties

Docenten kunnen KI-gebruik controleren. Bij een vermoeden van oneigenlijk KI-gebruik kunnen zij onderzoek doen door bijvoorbeeld leerlingen verdiepende vragen te stellen.

- Bij misbruik gelden dezelfde regels en sancties als bij ander plagiaat of fraude.

6. Samen leren

We willen leerlingen leren omgaan met KI. Daarom besteden we in de lessen aandacht aan:

- Wat AI wel en ook niet kan.
- Hoe je AI-uitvoer controleert op betrouwbaarheid.
- Hoe je AI gebruikt als hulpmiddel zonder dat het je eigen leerproces ondermijnt.

Maatregelen n.a.v. plagiaat

We spreken van plagiaat als één van de volgende twee gevallen zich voordoen, of een combinatie van beide.

A. De bronvermelding of promptvermelding ontbreekt.

De leerlingen heeft niet duidelijk aangegeven dat een (geparafraseerde of geciteerde) tekst niet zelfgeschreven is.

Hierbij moet de examencommissie beoordelen of de leerling alleen is vergeten de bron te vermelden (de bron staat bijvoorbeeld wel in de bronnenlijst), of dat de leerling heeft gedaan of de tekst zelfgeschreven is.

- *Is de leerling alleen vergeten de bron te vermelden? Dan volstaat puntaftrek voor onjuist brongebruik (op basis van het beoordelingsmodel van de betreffende opdracht).*
- *Heeft de leerling gedaan of de tekst zelfgeschreven is? Dan wordt het voorgelegd aan de examencommissie en kan de examencommissie besluiten een 1,0 op te leggen.*

B. Onjuiste verhouding eigen tekst en citaat.

Het verslag bestaat voor een onevenredig groot deel uit citaten. Hierdoor is geen sprake meer van een eigen tekst. Om te bepalen of een citaat noodzakelijk was, hanteren we de volgende richtlijnen:

- Een citaat is altijd een onderdeel van je lopende tekst. Het versterkt datgene wat je onder de aandacht wil brengen.
- Houd het aantal citaten beperkt. Als je tekst vol met citaten staat, wek je niet de indruk dat je zelf een gedachte over je onderwerp hebt.
Citeer alleen als het echt nodig is. Bijvoorbeeld als de brontekst iets zo bijzonder (mooi, bondig, origineel) uitdrukt dat een parafrase er ernstig tekort aan zou doen.
- Geef geen citaten of parafrases van clichés of algemeen bekende waarheden.
- Citeer en parafraseer alleen passages van auteurs die deskundig zijn.
- *Bestaat het verslag voor een onevenredig groot deel uit citaten, dan wordt het voorgelegd aan de examencommissie en kan de examencommissie besluiten een 1,0 op te leggen.*